

JAARVERSLAG

ILFU 2022

inhoudsopgave

PROGRAMMA 2022	3
ILFU online platform	4
ILFU Festival	6
Exploring Stories	7
Publieksparticipatie: Literature vs Traffic	8
Internationale literatuur: ILFU Book Talks	10
Nacht van de Poëzie en KinderNacht	11
Talentontwikkeling, educatie en participatie	12
Wie Wij Zijn: Oekraïne	14
Literaire Meester: Maya Angelou	14
De literaire cultuur: multidisciplinair	14
Het boek & het boekenvak	15
ILFU Academy	17
ORGANISATIE	17
Bestuur & governance	17
Diversiteit & inclusie	19
Fair Practice en personeel	21
PARTNERS EN SAMENWERKINGEN	23
FINANCIËN EN RESULTAAT	24
Samenvatting resultaten	25
Media bereik	27
Financiën en jaarrekening	28
BEGROTING EN VOORUITBLIK 2023	29
Begroting 2023	31
BIJLAGE: een aantal van de persartikelen	32

De foto's in dit projectplan zijn gemaakt door o.a. Boris Cornelissen, Anna van Kooij, Bram van Toor, Liset Verberne en Michael Kooren.

Een jonge bezoeker van
De Utrechtse Boekenmarkt

Linton Kwesi Johnson tijdens de Exploring Stories festivaldag

We startten een campagne om 1.000 members te werven en daar zijn we ruimschoots in geslaagd.

Boekverkoop bij YALFU

ILFU JAARVERSLAG 2022

'Liever schrijvers dan BN'ers, influencers en ander gespuis' kopte de Volkskrant bij de lancering van het nieuwe ILFU online platform. Zo vatte de krant in april 2022 onze ambitie samen om schrijvers een grotere plek te geven in het publieke debat. We startten een campagne om 1.000 members te werven die deze ambitie willen ondersteunen en daar zijn we ruimschoots in geslaagd.

In meer opzichten was 2022 een mooi jaar. In januari verhuisden we naar een prachtige nieuwe locatie met volop mogelijkheden voor de organisatie van ons cursusprogramma en voor kleinere programma's. En natuurlijk was er in het najaar voor het eerst sinds drie jaar weer een ILFU Festival zonder coronabeperkingen.

Het was allesbehalve een voorspelbaar jaar. Bij de start van 2022 was ons land in lockdown vanwege de coronapandemie. De vooruitzichten op een einde aan de beperkingen van de pandemie waren goed en we vertrouwden erop in het najaar weer een volwaardige editie van ons festival te kunnen organiseren. Enkele maanden later zag de wereld er totaal anders uit. Niet langer de pandemie, maar de verwoestende inval van Rusland in Oekraïne beheerste het nieuws en onze gedachten. Oplopende inflatie en hoge energieprijzen waren nieuwe problemen die grote groepen in Nederland hard troffen. Maar ook de effecten van de coronacrisis werkten nog door in de culturele sector.

Dit alles is niet aan onze organisatie voorbijgegaan. Inhoudelijk bood het nieuwe ILFU online platform de kans om met fictie aan te sluiten bij de grote onderwerpen die het nieuws beheersten. Via de steunmiddelen van OCW én van onze leden hadden we ook dit jaar extra mogelijkheden om opdrachten te verstrekken aan schrijvers, dichters en makers. De onzekerheden rond stijgende prijzen, personeelstekorten bij locaties en kaartverkoop vroegen om flexibiliteit bij de programmering en opzet van het festival. Dat we er ondanks alles in geslaagd zijn een mooie online en offline programmering te realiseren, een groot en breed publiek te bereiken en vele makers te ondersteunen, is mede te danken aan onze subsidiegevers, fondsen, sponsors, members, vrijwilligers en bezoekers. Wij zijn daarvoor zeer erkentelijk.

PROGRAMMA 2022

De activiteiten van ILFU verdelen we onder in drie categorieën:

1. ILFU Online Platform
2. ILFU Festival
3. ILFU Academy

Een stuk van de ilfu.com website

Sinds 2021 werkt ILFU aan een innovatief platform voor literaire cultuur, dat schrijvers en makers aan het woord laat over actuele thema's in de maatschappij.

Verschillende auteurs schrijven op het platform brieven aan ministers

ILFU online platform

In 2022 werd het ILFU online platform definitief gelanceerd. Aan het eind van het jaar waren er **240** verhalen, artikelen en programmaregistraties gepubliceerd waarmee **88.145** unieke bezoekers werden bereikt. We telden **115.169** videoviews. Het aantal members groeide tot **1.279**.

Sinds 2021 werkt ILFU aan een innovatief online platform voor de literaire cultuur, dat schrijvers en makers aan het woord laat over actuele thema's in onze maatschappij, dat werk van makers rechtstreeks bij het publiek brengt en dat gefinancierd wordt uit bijdragen van members. Het online platform komt voort uit onze experimenten in 2020, toen we vanwege de coronapandemie een stevige online programmering ontwikkelden en fors investeerden in opdrachten voor nieuw werk, om op die manier schrijvers en makers te steunen én mooie verhalen te schenken aan ons publiek. We wisten met de online programmering veel (nieuwe) mensen te bereiken en 80% van het publiek gaf in de bezoekersenquête bovendien aan dat ze onze online programma's waardeerde en vond dat we ook na de coronacrisis door moesten gaan met livestreams en ander online aanbod. Dat bood dus kansen, maar tegelijk bleek dat het publiek aanzienlijk minder bereid was te betalen voor online dan fysieke evenementen. We concludeerden dat we voor een structureel digitaal aanbod dus op zoek moesten naar een nieuw verdienmodel. We ontwikkelden het ILFU membership, en hopen daarmee tevens te experimenteren met een model dat breder inzetbaar is in de literaire sector.

Ilfu.com heeft een 'soft launch' gehad in september 2021, waarbij reeds bestaande betalende 'vrienden van ILFU' werden omgevormd tot 'member'. Op het platform publiceren we elke dag fictie; korte verhalen, gedichten, spoken word opnames, beelden uit ons archief en lijstjes met aanbevelingen van kenners en liefhebbers. Fictie die helpt om de wereld beter te begrijpen. Na deze eerste, 'beperkte' lancering van het platform hebben we de functionaliteiten en inhoud van het platform verder ontwikkeld waarbij we ook de feedback van onze eerste trouwe en toegewijde members meenamen. In april 2022 hebben we het platform groots gelanceerd, inclusief een wervingscampagne onder onze nieuwsbrief-abonnees (6.000 abonnees), ons relatiebestand (5.000 abonnees) en een mediacampagne. Dat liet het aantal members stijgen tot 1.200 (eind 2022).

Bij de start van de campagne was er ruime publicitaire aandacht voor het ILFU platform en de missie om fictie een grotere rol te laten spelen in het publieke debat. Halverwege de ledenwervingscampagne startten we een groot nieuw project dat de missie van het platform illustreert: het literaire schaduwkabinet. We vroegen 20 schrijvers om een brief te schrijven aan één van de ministers van het kabinet-Rutte IV met suggesties voor romans die behulpzaam zijn bij het uitoefenen van hun functie. Zo schreef **Gustaaf Peek** een brief aan Sigrid Kaag, **Özcan Akyol** aan Dennis Wiersma, **Sholeh Rezazadeh** aan Mark Harbers, **Jamal Ouariachi** aan Micky Adriaansens en **Manon Uphoff** aan Hugo de Jonge. Alle brieven zijn hier te vinden: <https://ilfu.com/themas/>

ILFU auteur Lisa Weeda met festivaldirecteur Michael Stoker

Op die manier creëren we ruimte voor literair experiment, in andere vormen dan het boek of gedrukte woord.

Samya Hafsaoui schreef voor het platform en presenteerde YALFU

[literair-schaduwkabinet](#). Ook dit project genereerde volop aandacht in de media. Nadat drie van de schrijvers over het project vertelden bij Khalid & Sophie, introduceerde de talkshow zelf een vaste rubriek waarin schrijver Philip Huff een leesadvies geeft aan iemand uit de actualiteit.

Sinds de lancering publiceren we bijna dagelijks een nieuw verhaal op ons platform: boekentips van schrijvers, essays/columns, actuele fictie en beelden uit ons archief. We introduceren festivalthema's via het platform en alle festivalprogramma's zijn al de volgende dag voor members integraal terug te kijken door in te loggen in hun account. De bijdragen van members gaan voor de volle 100% naar opdrachten van schrijvers. Daarvoor hebben we al vele opdrachten voor nieuw werk kunnen verstrekken. Het zijn er te veel om hier op te noemen, maar voorbeelden zijn: **Valentijn Hogenkamp** stelde een leeslijst samen van boeken met genderdiverse personages, **Aafke Romeijn** met boeken over psychische kwetsbaarheden en **Neske Beks** een lijst met twintig helende boeken van Zwarte schrijvers. Enkele van onze curatoren introduceerden festivalprogramma's met een serie op het platform: **Samya Hafsaoui** (YALFU) interviewde booktokkers en schreef over jongerenliteratuur, **Lisa Weeda** (Wie Wij Zijn: Oekraïne) introduceerde Oekraïense schrijvers en dichters. We introduceerden verdiepende Book Clubs die starten met een serie op het platform en worden afgesloten met een live bijeenkomst in aanwezigheid van de schrijver. **Nina Polak** schreef een serie artikelen over *Het Snoephuis* van **Jennifer Egan** en **Femke Essink** over *Wormmaan* van **Mariken Heitmann**.

Members hebben overigens ook de optie om een hoger bedrag te doneren dan het jaarlidmaatschap van 45 euro. Daar is veelvuldig gebruik van gemaakt. Deze gelden zetten we in om tickets en memberships te bieden aan mensen met minder financiële mogelijkheden.

Met het platform willen we ook de diversiteit van ons aanbod vergroten en een bijdrage leveren aan innovatie in de sector. We onderzoeken de mogelijkheid om de weg van maker tot lezer op een nieuwe manier te organiseren. Het ILFU Platform stelt makers in staat om nieuwe literaire werken - verhalen, gedichten, spoken word, audio only of filmpjes - voort te brengen en zorgt er met het membershipmodel voor dat die werken bij een publiek terechtkomen. Op die manier creëren we ruimte voor literair experiment, in andere vormen dan het boek of gedrukte woord. Het is ook een mogelijkheid om makers en nieuwe talenten onder de aandacht te brengen die nog minder bekend zijn bij een groot publiek.

De eerste ervaringen met het ILFU platform geven vertrouwen in de mogelijkheden om met het platform blijvend een nieuw en waardevol podium toe te voegen aan onze programmering, ons publiek uit te breiden en dit verdienmodel verder te ontwikkelen.

Op basis van die eerste ervaringen hebben we in de tweede helft van 2022 stappen gezet om het platform door te ontwikkelen tot een structureel en integraal onderdeel van de activiteiten en werkzaamheden van onze organisatie. We richten ons daarbij op het verder uitwerken van de publieksstrategie, de (door)ontwikkeling van het inhoudelijk profiel van het platform, de aanpassing van onze organisatie aan de nieuwe taken die de programmering en exploitatie van een jaarrond platform met zich mee brengt en uiteraard de technische doorontwikkeling.

Momkai begeleidt een dag over het platform

Raven van Dorst op ILFU

In de fase van doorontwikkeling willen we het aantal leden laten groeien tot 1.500 in december 2023. Daarnaast verwachten we dat met het ILFU Platform en de bijbehorende groei van een structureel lezers- en ledenpubliek ook de groei van de inkomsten uit fysieke activiteiten zoals de kaartverkoop voor het ILFU Festival en deelname aan cursussen van de ILFU Academy zal groeien.

In de zomer van 2022 ontvingen we voor de doorontwikkeling van het platform een bijdrage van Cultuurloket DigitAll. Deze bijdrage in combinatie met het eveneens aangeboden begeleidingstraject is voor ons essentieel bij de doorontwikkeling. In het najaar van 2022 hebben we samen met het in membership gespecialiseerde bureau Momkai alle aspecten van het platform tegen het licht gehouden. Ook zijn we in december 2022 gestart met de werving van een hoofdredacteur voor het platform, die we inmiddels hebben gevonden in de persoon van schrijver en digitaal ondernemer Gijs Wilbrink.

Uit onze eigen ervaringen, en uit de contacten met andere culturele organisaties, leren wij dat de grootste uitdagingen bij digitale innovaties meestal niet in de eerste plaats van technische aard zijn. Het ontwikkelen van een innovatieve digitale programmering vraagt om een organisatorische transitie, het is een nieuwe 'tak van sport' die nieuwe vaardigheden en een andere werkwijze vraagt. Het is vaak ingewikkeld om de toewijding, tijd, aandacht en kennisontwikkeling die dit vraagt te combineren met de reguliere programmering, die ook doorgang moet vinden. Nog los van de financiële investeringen die dit vraagt. Dat ons dit lukt en dat we ruimte hebben om te experimenteren is voor een belangrijk deel te danken aan de bijdragen van verschillende fondsen.

ILFU Festival

Is er één festival te noemen dat sterschrijver **Jonathan Franzen**, muzikant en presentator **Raven van Dorst**, wethouder **Marjolein Moorman**, dub poet **Linton Kwesi Johnson**, schrijver **Olivia Laing**, primatoloog **Frans de Waal** en illusionist **Hans Klok** op het affiche heeft staan? Ook dit jaar weer presenteerde ILFU tijdens het jaarlijkse festival een scala aan grote en kleinere activiteiten voor vele verschillende doelgroepen, waarmee het festival de breedte van de literaire cultuur laat zien. Het programma bevatte een mix van grote schrijvers, nieuw talent, klassiekers, young adult, poëzie, spoken word, muziek, theater en film.

Het valt niet te ontkennen dat de nasleep van de coronacrisis en andere maatschappelijke ontwikkelingen van invloed waren op de samenstelling van het festivalprogramma. Het feit dat veel internationale schrijvers, met name uit overzeese gebieden, nog niet reisden en te veel verplichtingen in eigen land hadden om naar het buitenland te gaan, had invloed op onze programmering. Ook de personeelstekorten bij enkele van onze partners werkten door in de programmering. De onzekerheid of het publiek al 'terug zou komen' en het feit dat de kaartver-

Sharon Dodua Otoo, Aldith Hunkar
en Dalila Hermans op Exploring Stories

koop voor sommige activiteiten pas laat op gang kwam vroegen om alertheid en flexibiliteit. Dit alles heeft er bijvoorbeeld toe geleid dat we minder 'grote namen' hebben kunnen presenteren, wat sterk van invloed is geweest op de recette-inkomsten. Toen dit alles in het voorjaar duidelijk werd hebben we ervoor gekozen om nog steviger dan anders in te zetten op mooie kleinere programma's, publieksparticipatie en vrij toegankelijke activiteiten voor een groot publiek. We hebben, in aansluiting op onze missie, nadrukkelijk niet gekozen voor een 'veilige' programmering maar wilden dat onze programma's toch divers en avontuurlijk bleven.

Exploring Stories, zaterdag 1 oktober, 13.00 – 19.00 uur

Exploring Stories is dé grote festivaldag van ILFU, een scharnierpunt midden in het festival, met meer dan dertig schrijvers en denkers van over de hele wereld die met elkaar spreken over de actuele en urgente thema's van onze tijd. Tijdens deze tweede editie van deze nieuwe festivaldag gingen er weer fictieschrijvers in gesprek over onderwerpen als klimaat, ongelijkheid, oud en nieuw kolonialisme, feminisme en de oorlog in Oekraïne.

Het programma en de sprekers van Exploring Stories 2022:

- *Ontsloten stemmen: woorden geven aan de koloniale geschiedenis* met **Sharon Dodua Otoo** en **Dalilla Hermans** onder leiding van journalist en presentator **Aldith Hunkar**.
- *Some immigrants are more equal than others: immigratie en klasse*. Schrijver **Tash Aw** ging in gesprek met de Brits-Eritrese schrijver **Sulaiman Addonia** onder leiding van schrijver en antropoloog **Sinan Çankaya**.
- *Manifestatie van de vrouwelijke tekst: nieuwe definities van schrijverschap*. Een gesprek tussen de voor de Europese Literatuurprijs genomineerde **Doireann Ní Ghríofa** en dichter en schrijver **Ester Naomi Perquin** o.l.v. schrijver en programmamaker **Mirjam van Hengel**.
- *Waar de wolf loert: moeten vechten voor een thuis(land)*. De Israëlische auteur **Ayelet Gundar-Goshen** en schrijver en psycholoog **Inge Schilperoord** gingen in gesprek over hoe het is om je niet thuis te voelen op de plek waar je woont.
- *De bevrijding van het lichaam: een onderzoek naar vrijheid*. Schrijver en cultuurcriticus **Olivia Laing** en presentator **Raven van Dorst** spraken met **Marian Donner**, auteur van het *Zelfverwoestingsboek*.
- *Fixdit: Manon Uphoff, Shantie Singh en Fleur Speet* over hun manifest *Optimistische woede: fix het seksisme in de literatuur*.
- *De verborgen geschiedenis van Oekraïne* met de Oekraïense schrijver **Oksana Zabojko** en de Russisch-Joodse, in Berlijn woonachtige **Sasha Marianna Salzmann** o.l.v. schrijver en journalist **Franka Hummels**.
- *Kansenongelijkheid in het onderwijs*, met PvdA-politica en wethouder van Amsterdam **Marjolein Moorman**, dichter **Ruth Lasters**, en programmamaker, publicist en schrijver **Anoushka Nzume**, auteur van *Hallo witte mensen*.
- *Klimaatverandering* met de IJslandse schrijver **Andri Snær Magnason** en schrijver en redacteur **Ellen de Bruin**. Moderator was schrijver en journalist **Jaap Tielbeke**.
- *De vrouwelijke mythes ontrafeld: hervertellingen als feministisch wapen*. Met schrijvers

De Minrebroederstraat
tijdens Literature vs Traffic

Madeline Miller (online aanwezig) en **Natalie Haynes**.

- *De nietsontziende machtspolitiek van de USA*: Auteur van controversiële romans en ongebruikelijke korte verhalen **A.M. Homes** was online aanwezig en werd geïnterviewd door schrijver **Niña Weijers**.

- *Geschiedenis schrijven: black British history as dub poetry*. Afsluiter van Exploring Stories was de Britse dub poet **Linton Kwesi Johnson** met een optreden en interview door **Joy Wielkens**.

Deze tweede editie van Exploring Stories motiveert ons om verder te gaan op de ingeslagen weg. De combinaties van schrijvers en denkers die op basis van inhoudelijke thema's gelieerd aan hun werk met elkaar in gesprek gaan levert hele mooie en waardevolle gesprekken op en bovendien brengen we zo ook interessante schrijvers onder de aandacht die bij een groot publiek nog minder bekend zijn.

Publieksparticipatie: kunstinstallatie Literature vs Traffic

Op 23 september opende ILFU met een grootse kunstinstallatie in de openbare ruimte. Die dag verdreef een rivier van 10.000 lichtgevende boeken voor één dag het verkeer in een straat in het centrum van Utrecht. ILFU realiseerde het project samen met het Spaanse kunstcollectief **Luzinterruptus**. Het project past de doelstelling van ILFU om jaarlijks een groot participatieproject te organiseren, een programmaonderdeel waar veel mensen op een laagdrempelige manier onderdeel van kunnen zijn, dat heel zichtbaar is en ook mensen aanspreekt die gewoonlijk niet zo snel literaire evenementen bezoeken. Zo'n project speelt zich bij voorkeur af in de openbare ruimte en is vrij toegankelijk.

Al in juni 2022 startte de inzameling van de 10.000 boeken. Vanaf dat moment konden mensen boeken inleveren in de speciale grote boxen in alle 13 filialen van de Bibliotheek Utrecht. Ook Kringloopcentrum de Arm en de Bibliotheek Utrecht leverden boeken aan. De target van 10.000 boeken werd zonder moeite gehaald.

Tien dagen voor de openingsdag van ILFU openden we een openbare werkplaats in de bibliotheek op de Neude. Dagelijks kwam een groep van 15 tot 20 deelnemers helpen bij het plaatsen van de lichtjes in de boeken. We werkten daarbij onder andere samen met de organisaties Welkom in Utrecht (www.welkominutrecht.nl) en De Vrolijkheid (www.vrolijkheid.nl), die activiteiten organiseren voor vluchtelingen. Zo kon het dat op sommige dagen mensen uit wel tien verschillende landen samenwerkten (op één dag bijvoorbeeld uit Turkije, Syrië, Ethiopië, Frankrijk, Spanje, Afghanistan, Griekenland, Pakistan, Amerika en Nederland). Er ontstonden mooie gesprekken over taal en literatuur én een hele fijne sfeer.

Appje van één van de deelnemers na de laatste dag:

Today I was talking with the Kashef . It was really a beautiful day. I almost cried after leaving. It was a beautiful feeling. I feeling as if I was with my family and my friends. I hope it will be repeated a lot. Thank you, Linda. 🙏

19:10

In de Bibliotheek wordt
Literature vs Traffic voorbereid

**Onder het oog
van heel veel
geïnteresseerde
passanten en van
lokale pers kreeg
de boekenrivier
vorm.**

Asmae Amaddaou draagt voor tijdens
Woord900

De dag van de installatie

Op de dag van de installatie, op 23 september, werd om 08.00 uur gestart met de plaatsing van de boeken in de Minrebroederstraat in het centrum van Utrecht. Onder het oog van heel veel geïnteresseerde passanten en van lokale pers kreeg de boekenrivier vorm. Rond 13.00 uur was de hele straat bedekt met boeken. Het was een prachtig en indrukwekkend gezicht, de strakke baan van duizenden boeken door de hele straat, met bladzijden die zachtjes bewogen in de wind. Zowel toevallige passanten als mensen die speciaal naar het kunstwerk kwamen waren verrast en zelfs ontroerd.

Om 17.00 uur werd ILFU 2022 bij de kunstinstallatie geopend door **Eva Oosters**, wethouder Cultuur van Utrecht. De wethouder kreeg ook het eerste exemplaar van de bundel *Woord 900* uitgereikt door **Lisa Weeda** van Stichting Mooie Woorden.

Vanaf zonsondergang was het bijna een ander kunstwerk; met de duizenden lichtjes bood het een feeëriek schouwspel. Om 21.00 uur werden er paden gemaakt door de verlichte boekenrivier zodat mensen er ook doorheen konden lopen. Iedereen werd van harte uitgenodigd om ook weer boeken uit de boekenzee te halen en mee naar huis te nemen. En daar werd enthousiast gebruik van gemaakt. Duizenden mensen kwamen tot middernacht om in de boekenzee te speuren. Gezinnen met jonge kinderen, studenten, ouderen: er was voor iedereen wat te vinden. Sommige mensen vertrokken met stapels boeken. Zo kregen veel van de boeken nog een derde leven, bij een nieuwe eigenaar.

De kunstinstallatie trok niet alleen grote groepen toeschouwers en veel belangstelling van de pers, maar leverde ook mooie beelden op op sociale media die heel veel werden gedeeld. Dit tiktokfilmpje ging viral en is 2,4 miljoen keer bekeken

https://www.tiktok.com/@joyceleestboeken/video/7146664478136978694?is_copy_url=1&is_from_webapp=v1

Ook deze compilatie die ILFU maakte van het project werd duizenden keren bekeken en gedeeld: <https://vimeo.com/753263629>

10 schrijvers in 10 Utrechtse wijken

Bij de kunstinstallatie eindigde ook de tour van tien schrijvers, dichters en spoken word-artiesten door de tien stadsdelen van Utrecht. Tegelijk met de inzameling van de boeken gingen de volgende schrijvers op residentie in de Utrechtse wijken: **Mariken Heitman, Mia You, Corinne Heyrmann, Martin Rombouts, Yael van der Wouden, Nisrine Mbarki, Hendrik de Pecker, Bakr al Jaber, Steff Geelen** en **Asmae Amaddaou**. Zij werkten op locatie in de wijken aan een fictietekst binnen het thema van de viering van 900 jaar Utrecht: Stad zonder muren. Elke schrijver koos een plek in de wijk en voedde zich met de dingen die hij, hen of zij daar tegenkwam. Zo was er een schrijfplek aan een tafeltje in cultuurcafé Kopi Susu in Lombok, een bureau met uitzicht op de entreehal van het Diaconessenziekenhuis, en een plek op de kantoorzolder van Kasteel de Haar. De verhalen die de schrijvers op basis van hun verblijf schreven werden gebundeld en op

23 september droegen de schrijvers voor uit hun werk op (winkel)locaties in de Minrebroederstraat, rond de kunstinstallatie Literature vs. Traffic. Deze optredens waren voor iedereen gratis toegankelijk.

Dit project was een samenwerking met Stichting Mooie Woorden en werd mogelijk gemaakt door een bijdrage van de gemeente Utrecht.

Internationale literatuur: ILFU Book Talks

Ieder jaar programmeren we tijdens ILFU een serie (solo)programma's rond toonaangevende schrijvers uit het actuele aanbod van de internationale letteren. Om al tijdens de openingsavond de breedte van de ILFU programmering te tonen organiseerden we op 23 september niet alleen de kunstinstallatie Literature vs. Traffic maar ook een Book Talk met de Amerikaanse schrijver **Jonathan Franzen** in de Domkerk.

Book Talk: Jonathan Franzen

In een bomvolle Domkerk sprak de Amerikaanse schrijver **Jonathan Franzen** met interviewer Hans Bouman over zijn meest recente roman *Kruispunt*, zijn eerdere werk en de relevantie van fictie in de huidige tijd. *Kruispunt* vertelt het verhaal van een Amerikaans gezin in het Midwesten op een kruispunt van een morele crisis. In 2021 werd *Kruispunt* Boek van het jaar in vele reviews en een New York Times bestseller. Vanwege de grote rol die religie en de kerk in het boek spelen, was de Domkerk niet alleen een hele mooie maar ook een erg toepasselijke locatie voor de Book Talk. Voorafgaand aan het gesprek sprak **Jessica van Geel** een laudatio uit voor Franzen.

YALFU (Young Adult Literature Festival Utrecht)

Ook dit jaar organiseerden we weer YALFU, de festivaldag voor enthousiaste YA lezers tussen 15 en 25 jaar. Host **Samya Hafsaoui** interviewde de beste internationale en Nederlandse YA-schrijvers: de Syrische **Zoulfa Katouh** die in haar debuutroman *Zolang de citroenbomen bloeien* vertelt over de verwoestende oorlog in Syrië en over hoe levens toch door gaan en de Amerikaanse **Mackenzi Lee** (*Montague Siblings*-serie), die historische YA schrijft waarin gender en de rol van de vrouw door de eeuwen heen een grote rol speelt. De Amerikaanse **Gina Chen** kwam vertellen over haar debuut *Violet made of thorns* dat meteen een New York Times bestseller werd. Ook sprak Samya met Nederlandstalige YA-schrijvers: **Rani de Vadder** (*Toxine*), **Stefan Raatgever** (*De jongen die van de klif sprong en zacht terecht kwam*) en **Nadine Swagerman** (*Aan de andere kant van geluk*). Nieuw dit jaar was het gesprek met drie #Booktokkers: **Noah de Campos Neto** (@jetweede vader), **Mylene van Musscher** (@lovebooks.nl) en **Melissa Pijpers** (@melissabooks). Met Samya gingen zij in gesprek

Jessica van Geel houdt een laudatio voor Jonathan Franzen

Zoulfa Katouh vertelt tijdens YALFU

Samya in gesprek met drie YA-auteurs

Tijdens de Nacht krijgt het publiek ieder jaar een poëtische marathon voorgeschoteld.

Nisrine Mbarki op de Nacht van de Poëzie

over Booktok en over leesplezier bij jongeren. Hoe belangrijk de ontmoeting met schrijvers en met andere lezers is voor de bezoekers van dit evenement spreekt onder andere uit deze Instagram post van een bezoeker.

Book Talk: Frans de Waal

De wereldberoemde primatoloog en schrijver **Frans de Waal** kwam naar ILFU om te spreken over zijn nieuwe boek *Anders: gender door de ogen van een primatoloog*. Frans de Waal werd geïnterviewd door **Isolde Hallensleben**. Vooraf sprak **Mariken Heitman** een laudatio uit. Als bioloog sprak Heitman haar bewondering uit voor het revolutionaire werk van De Waal en voor zijn lef om met het thema gender aan de slag te gaan.

Nacht van de Poëzie en KinderNacht

Ook dit jaar sloot ILFU af met hét poëziefest van het jaar: de Nacht van de Poëzie. Tijdens de Nacht krijgt het publiek ieder jaar tot diep in de nacht een poëtische marathon voorgeschoteld, en worden aanstormend talent en grote namen uit de Nederlandstalige dichtkunst afgewisseld met muzikale en theatrale entr'actes. Naast het podiumprogramma in de Grote Zaal van TivoliVredenburg zijn er in de rondgangen een boekenmarkt, verschillende literaire acts en een mini-museum.

Het motto van deze 39ste Nacht van de Poëzie kwam van Joke van Leeuwen: *De huizen zijn nog donker en de dromen nog niet af*. De diverse en gevarieerde line-up van dichters bestond uit **Nisrine Mbarki, Mustafa Stitou, Laura Broekhuysen, Mattijs Deraedt, Rob van Essen, Andy Fierens, Maxime Garcia Diaz, Astrid Lampe, Joke van Leeuwen, Tijl Nuyts, Kasper Peters, Marieke Lucas Rijneveld, Max Temmerman, Hassnae Bouazza, Marcel Möring, Charlotte Van den Broeck, Marjoleine de Vos, Ivo de Wijs en Daniëlle Zawadi**. Als entr'actes traden op: Ilusionist **Hans Klok**, de Griekse **Maria Farantouri** met stukken van componist Mikis Theodorakis, nederpop trio **Wies**, de Bulgaarse singer-songwriter **Ivo Dimchev**, youtubefenomeen **Alaa Wardi** en **Broken Brass**. De presentatie was als vanouds in handen van **Ester Naomi Perquin** en **Piet Piryns**.

Hans Klok op de Nacht van de poëzie

Op de Kindernacht van de Poëzie mag iedereen blijven slapen

De uitverkochte, 39ste Nacht was een succes. Het enthousiasme van het publiek was niet alleen op de avond zelf te merken, maar bleek ook uit de publieksenquête en uit de uitgesproken positieve verslagen en recensies in de pers. Daarbij werd vooral ook het opvallend grote aantal jonge bezoekers genoemd. De Nacht van de Poëzie verbindt de generaties; naast het trouwe publiek dat de Nacht al decennia volgt is de afgelopen jaren het aantal bezoekende jongeren (15 – 30 jaar) sterk gegroeid. De samenwerking met middelbare scholen en de kortingstarieven voor jongeren helpen daarbij. Niet alleen dragen we zo bij aan een nieuwe generatie poëzieliefhebbers, ook ‘dragen’ deze jonge bezoekers de Nacht met hun enthousiasme: ze dansen op iedere dansbare act en zijn een belangrijk deel van de groep die om 03.00 uur de laatste schrijver toejuicht. De oudere bezoekers genieten zichtbaar van de aanwezigheid van de jeugd.

Uit recensie Cultuurpers:

‘... want de nacht is nog maar een beetje van bejaarde NRC-lezende dames die genieten van Marjoleine de Vos, de toon van de nog immer geweldige sfeer van de Nacht van de Poëzie wordt nu vooral gezet door toegewijde, juichende jongeren.’

Aftermovie Nacht van de Poëzie

<https://www.youtube.com/watch?v=rv1KOi6Orc&t=39s>

Talentontwikkeling, educatie en participatie

Kindernacht van de Poëzie: vrijdag 7 oktober 19.30 uur

Na twee afgezegde edities vanwege de coronapandemie was er dit jaar weer een Kindernacht van de Poëzie voor iedereen vanaf 7 jaar, in samenwerking met Bibliotheek Utrecht. In aansluiting op de Kinderboekenweek was het thema Gi-Ga-Groen. Er waren optredens van kinderboekenschrijver **Bette Westera**, schrijver en dichter **Bibi Dumon Tak** en spoken word-artiest **Elten Kiene**. **Ted van Lieshout** droeg voor uit de verzamelbundel *Heel de wereld wordt wakker* met 333 gedichten uit de moderne kinderpoëzie (samengesteld door Jaap Robben). Het programma werd gepresenteerd door **Milouska Meulens**, er was muziek en bloementovenaar **Yvonne Lancet** maakte illustraties. En er was een open podium: enkele kinderen mochten zelf voordragen.

Toen het uitverkochte podiumprogramma ten einde kwam was het voor een deel van het publiek nog niet afgelopen. Zij bleven slapen in tenten verspreid door de bibliotheek. Met eerst nog dansen tussen de boeken, een nachtronde met de bewaker en voorlezen bij het ‘kampvuur’.

ILFU Verhalenwedstrijd

Dit jaar werd voor de derde keer de ILFU Verhalenwedstrijd georganiseerd. De enige interdisciplinaire verhalenwedstrijd van Nederland stond ook dit jaar open voor verhalenvertellers in alle vormen. Er kon ingezonden worden in vijf categorieën: Proza, Audio, Beeld, Spoken Word en

De winnaar van De Verhalenwedstrijd krijgt bloemen

Wie presenteert de meest overtuigende teksten en gaat naar huis met de titel Nederlands Kampioen Poetry Slam 2022?

Poetry Slam deelnemer

Poëzie. De winnaars van alle categorieën wonnen 1.000 euro; voor het allerbeste verhaal was er een eerste prijs van 5.000 euro. Het thema van de ILFU Verhalenwedstrijd 2022 was 'De fictie bij de feiten'. De jury bestond uit experts op het gebied van verhalen vertellen in alle mogelijke vormen. Dit jaar waren dat schrijver en spoken word-koningin **Babs Gons**, muzikant en theatermaker **Gery Mendes**, illustrator en kinderboekenschrijver **Mylo Freeman**, journalist en redacteur **Pete Wu** en regisseur en documentairemaker **Shamira Raphaëla**. Voor de start van ILFU 2022 werden de vijf genomineerden per categorie bekend gemaakt. De prijsuitreiking vond plaats tijdens de Exploring Stories festival dag op 1 oktober. **Cortijn Tonkes** uit Haarlem won met het verhaal 'Suiker' de hoofdprijs. Hij kreeg de prijs uitgereikt door de winnaar van vorig jaar, Mahat Arab, die ook optrad met nieuw werk. **Marrit Jellema & Sannemaj Betten**, **Martine van der Reijden**, **Mirthe Dokter** en **Sholeh Rezazadeh** gingen er met de categorieprijzen vandoor.

NK Poetry Slam

In het openingsweekend van ILFU vond het 20ste NK Poetry Slam plaats. Ook deze editie draaide om de vraag: wie presenteert dit jaar de sterkste, mooiste en meest overtuigende teksten op het podium en gaat naar huis met de titel Nederlands Kampioen Poetry Slam 2022, duizend euro prijzengeld en de Gouden Vink-wisseltrofee? Anderhalve week voor ILFU vond de halve finale plaats, waar 16 winnaars van lokale poetry slams uit het hele land streden om een plaats in de finale. **Angelika Geronymaki**, **Madelief Lammers**, **Linde van Wingerden**, **Martijn Nelen**, **Tom Driesen**, **Suzanne Krijger**, **Ko de Kok**, **KMR (Kershawn Rijssel)** werden door jury en publiek naar de finale gestemd. Tijdens de jaarlijkse finale moesten ze elkaar proberen te overtroeven met hun poëzie en de vakkundige jury beoordeelde de performances op voordracht, dichtkunst en performance. Het publiek is uiteindelijk doorslaggevend: wie zij de hoogste score geven, wint! Presentatie was in handen van **Daan van Doesborgh** en **Sophia Blyden**. De jury bestond dit jaar uit schrijver en dichter **Joost Oomen**, muzikant **Thijs Boontjes** en de Vlaamse poetry slammer en presentator **Esohe Weyden**. Na een mooie avond en een spannende finalebattle won de Belgische Tom Driesen.

Scholieren en studenten

Al een aantal jaar werkt ILFU in het kader van de Nacht van de Poëzie succesvol samen met scholen voor voortgezet onderwijs. Dit jaar bezochten zeven scholen de Nacht met leerlingen uit de bovenbouw (15 – 18 jaar). Ook drie klassen van de HKU Writing for Performance kwamen gezamenlijk naar de Nacht. Bijzonder was dat twee scholen die voor de eerste keer 'georganiseerd' naar de Nacht kwamen, aangaven dat ze dat op verzoek van leerlingen deden. Scholieren van het Christelijk Gymnasium hadden er hoogte van gekregen dat andere scholen met hun docent naar de Nacht gingen; dat wilden ze óók. Op een school uit Rotterdam had de docente in de klas had verteld dat ze naar de Nacht ging en hoe leuk dat was. Zij kreeg spontaan van een aantal leerlingen de vraag of zij mee mochten.

210 vind-ik-leuks

mevrouwheijblom De huizen zijn nog donker en de dromen nog niet af.

Ik vertelde hen over de Nacht, hoe tof dat was en dat ik een kaartje had.
Dat ze mee wilden, hadden ze een les later bedacht, en of dat mocht. De ouders waren al akkoord. Outfits uitgezocht.

Gisteren had ik het voorrecht om met een klein deel van mijn havo-5 op een vloer in Utrecht te mogen zitten. De vloer van Tivoli, mocht je het willen weten. Op het podium staat een dichter. Mijn pubers zitten met glimmende ogen te kijken.

Er wordt geklapt, daarna gepraat, over hoe goed, hoe mooi, hoe lastig. Over Marieke Lucas en parkieten. Over een dolfijn en voor wie erbij was: het woord dat daarop rijmt.

De nacht zat vol verrassingen. Dat kwam niet alleen door Hans Klok (MEVROUW DAT IS HANS KLOK!), maar vooral door de fantastisch surreële situatie waarin je je leerlingen in het weekend de wonderse wereld van de Poezie mag laten betreden. En dat is prachtig, beter nog: dat is magisch.

Dank ook aan @ilfutreht voor de toffe actie voor scholieren!
Dank aan Majesteit Pim voor de heerlijk wazige foto.

#nachtvandepoezie #ilfu #dátboek #lekkerlezen
#jufNederlands #lezenistijn #lezenis leuk #docent
#teachersofinstagram #boeken #boekstagram #ikleesthuis
#boekentip #utrecht #utrechtcity

Alle 27 opmerkingen bekijken

Nagesprek met Neske Beks en Kevin Toma

Wie Wij Zijn: Oekraïne

Onder de titel 'Wie Wij Zijn' organiseert ILFU een serie programma's waarin jaarlijks de taal, literatuur en cultuur van een in Utrecht sterk vertegenwoordigde groep inwoners met een migratie-achtergrond centraal staat. Na de Russische inval in Oekraïne kozen we ervoor om Oekraïne en de Oekraïense literatuur centraal te stellen. We betrokken de Nederlands-Oekraïense schrijver en programmamaker **Lisa Weeda** als curator. Voor ILFU deelde ze mooie verhalen uit de Oekraïense literatuur en onderzocht ze de vele vormen van fictie, onder andere op het online platform. Ook waren we vereerd met het bezoek van **Oksana Zaboezkjko** (1960) aan ILFU. Zaboezkjko is één van de meest vertaalde Oekraïense schrijvers en dichters en heeft in totaal meer dan twintig boeken gepubliceerd.

Literaire Meester: Maya Angelou

Elk jaar besteedt ILFU aandacht aan een meester uit de literaire canon, dit jaar de Amerikaanse schrijver, dichter en burgerrechtenactiviste **Maya Angelou** (1928-2014). We programmeerden films en lezingen over bevriende schrijvers die voor Angelou een bron van inspiratie waren:

Audre Lorde, bell hooks en **James Baldwin**.

- *Films & Talks: Maya Angelou's korte films*: op deze avond vertoonden we drie korte films waarmee Angelou in de jaren zeventig debuteerde en die niet eerder in Nederland te zien waren. Na de films was er een nagesprek met schrijver en theatermaker **Neske Beks** en filmjournalist **Kevin Toma**. Moderator was **Sophia Blyden**.

- *Films & Talks: bell hooks*: in het tweedelige opgenomen college uit 1997 van schrijver, feminist en activist bell hooks (1952 - 2021) laat zij aan de hand van uiteenlopende voorbeelden uit de (pop)cultuur van de laatste decennia (van Madonna tot de rechtszaak tegen O.J. Simpson) zien wat de kracht en relevantie van representatie is. De vertoning werd voorzien van een inleiding door **Nancy Jouwe**.

- *Films & Talks: Audre Lorde*. Met *A Litany For Survival - the Life and Work of Audre Lorde* wordt een krachtig profiel geschetst van de Caraïbisch-Amerikaanse schrijver, dichter en activist Audre Lorde (1934 - 1992). De vertoning van de documentaire werd voorzien van een inleiding door literatuurwetenschapper en journaliste **Warda El-Kaddouri**.

- *Films & Talks: James Baldwin*. Vertoning van *James Baldwin: The Price of the Ticket* (1989) over de Amerikaanse schrijver en burgerrechtenactivist. Voorafgaand aan de filmvertoning gaf columnist, essayist en Baldwin-bewonderaar **Stephan Sanders** een inleiding.

We organiseerden deze programma's in samenwerking met Bibliotheek Utrecht en Filmtheater Slachstraat.

De literaire cultuur: multidisciplinair

Literatuur staat aan de basis van vele kunstwerken in diverse disciplines, zoals boekverfilmingen, literaire theaterstukken en popsongs. Kruisbestuiving met deze kunstvormen is in veel van de festivalprogramma's terug te vinden. Een nieuwe samenwerking was er dit jaar met het

De Utrechtse Boekenmarkt

**De sfeer was mede
dankzij het mooie
weer geweldig en
met zo'n 8.000
bezoekers was de
markt goed bezocht.**

Henk Schiffmacher en Midas Dekkers

Centraal Museum in het kader van de tentoonstelling Double Act. In deze tentoonstelling, die tijdens ILFU op 7 oktober opende, werden videowerken (o.a. van Bill Viola, Richard Mosse, Marina Abramovic en Steve McQueen) van de Kramlich Collection gecombineerd met een aantal topstukken uit de collectie Oude Schilderkunst. Aan de unieke dialoog tussen oude schilderijen en hedendaagse videokunst van Double Act heeft ILFU daarom steeds een derde stem toegevoegd: die van de literatuur. Acht auteurs schreven een verhaal of gedicht bij de gekoppelde kunstwerken. Deelnemende schrijvers waren de Chileense **Paulina Flores**, de Palestijnse **Mazen Maarouf**, de Amerikaanse nobelprijswinnaar **Louise Glück**, en de Nederlandse **Marieke Lucas Rijneveld**, **Roos van Rijswijk**, **Joost Oomen**, **Daphne Huisden** en **Alexis de Roode**. De verhalen waren te lezen in het gratis magazine bij de tentoonstelling en op ilfu.com. Op zaterdag 8 oktober ging een aantal auteurs in gesprek over de kruisbestuiving tussen beeldende kunst en literatuur en de thema's in de tentoonstelling.

Het boek & het boekenvak

De Utrechtse Boekenmarkt: zondag 25 september 09.30 – 17.30 uur
Ook weer terug na twee vanwege corona afgelaste edities: de antiek- en antiquarische Boekenmarkt op het Vredenburgplein. Zo'n 100 kramen boden een breed aanbod van literatuur, kunst, poëzie, geschiedenis en kinderboeken. De sfeer was mede dankzij het mooie weer geweldig en met zo'n 8.000 bezoekers was de markt goed bezocht. De deelnemende boekhandelaren prezen de goede organisatie, de sfeer én het opvallend jonge publiek.

Ruud Wilstra

Was een goed georganiseerde markt met geïnteresseerd JONG kooplust publiek. Bedankt!!!°

9 w

Looptijd: zondag 25 september 13.00 – 16.00 uur
Tijdens de Utrechtse Boekenmarkt organiseerden we in TivoliVredenburg het programma Looptijd, een literaire middag voor wandelaars, natuurliefhebbers en pelgrims. Schrijvers kwamen vertellen over hun onbedwingbare wandeldrift. **Midas Dekkers**, **Henk Schiffmacher**, **Jeroen Theunissen**, **Marjoleine de Vos** en **Bente van de Wouw** vertelden onder andere over de vele wandeltochten die zij hebben afgelegd. Gespreksleiders waren **Sander de Kramer** en **Roos van Rijswijk**. De middag begon met een gesprek met de Deense schrijver **Dorthe Nors** die in haar

De stipendisten van de C.C.S. Croneprijs

De Filter Vertaalprijs is een bekroning voor de creativiteit van de vertaler bij het oplossen van vertaalproblemen.

Vertaalslag-programma tijdens ILFU

nieuwste boek *Langs de kustlijn* een ode brengt aan de Deense westkust. Zij werd geïnterviewd door neerlandica en filosoof **Lotte Jensen**.

We organiseerden deze middag in samenwerking met de Camino Academie, een samenwerkingsverband van o.a. het Nederlands Genootschap van Sint Jacob.

Uitreiking C.C.S. Croneprijs en C.C.S. Cronestipendia

Tijdens ILFU werden de Utrechtse literatuurprijzen 2022 uitgereikt. Wethouder van Cultuur **Eva Oosters** reikte op 1 oktober de driejaarlijkse C.C.S. Croneprijs uit aan dichter, schrijver en columnist **Vrouwkje Tuinman**. Aan deze oevreprijs voor een Utrechtse schrijver is een geldbedrag van 10.000 euro verbonden. Ook werden drie C.C.S. Cronestipendia voor beloftevolle Utrechtse auteurs uitgereikt. De beurs van 3.000 euro is bedoeld om een volgende publicatie mogelijk te maken. Schrijver en radiomaker **Nikki Dekker**, scenarist, schrijver en podcastmaker **Daan Windhorst** en schrijver en oprichter van podcastplatform vriend van de Show **Gijs Wilbrink** ontvingen de stipendia 2022. De beoordelingscommissie bestond dit jaar uit hoogleraar **Marc van Oostendorp**, cultuur-ondernemer en oprichter van Rose Stories **Chafina Bendahman**, en eigenaar van de Utrechtse Boekenbar **Tim van den Hoed**.

Tijdens ILFU organiseerden we ook enkele programma's rond literair vertalen.

Uitreiking Filter Vertaalprijs: woensdag 28 september 20.00 – 22.00 uur

De Filter Vertaalprijs 2022 werd tijdens het ILFU uitgereikt door Stichting Filter en is een bekroning voor de creativiteit van de vertaler bij het oplossen van vertaalproblemen die voortvloeien uit de eigen, bijzondere aard van het te vertalen werk. De prijs werd uitgereikt aan **Anne Sytske Keijser**, **Mark Leenhouts** en **Silvia Marijnissen** voor *De droom van de rode kamer* van Cao Xue-qin (Athenaeum – Polak & Van Genneep).

Awater Vertaald: dinsdag 27 september 15.00 – 17.00 uur

Al sinds 2011 is het een traditie om jaarlijks het gedicht 'Awater' van de Utrechtse dichter Martinus Nijhoff in meerdere talen te laten vertalen. Vorig jaar bracht ILFU De Dikke Awater uit, een boek met al 22 vertalingen. Tijdens ILFU vond een live programma plaats rond de vertalingen van **Alexa Stoicescu** naar het Roemeens en van **Forugh Karimi** naar het Farsi. Dichter **Thomas Möhlmann** sprak met de vertalers over hun tour de force om dit Nederlandse meesterwerk te ontsluiten in een andere taal.

De Vertaalslag: dinsdag 4 oktober 20.00 – 22.00 uur

Wat is het verschil tussen een vertaling en een bewerking? Bij proza en poëzie wordt elk woord en elke komma vertaald, maar dat is anders bij theater- en toneelbewerkingen. Welke vrijheden durven regisseurs en vertalers zich te permitteren? Deze vragen stonden centraal bij de Vertaalslag. Regisseur **Daria Bukvić** (Theatergroep Oostpool) en rising star **Vera Morina** (schrijver, vertaler) kwamen vertellen over hun werkwijze, samen met **Martine Vosmaer**, vertaler van zowel literatuur en toneel.

ILFU Academy inrichting

**Steeds meer
ontwikkelt het aan-
bod van met name
schrijfcursussen zich
tot een doorlopende
leerlijn van beginnend
schrijver tot (semi-)
professional.**

Een ILFU Book Club

ILFU organiseerde deze avond in samenwerking met de Sectie Vertalers van de Auteursbond.

ILFU Academy

Naast het festival en het platform vormt de ILFU Academy de derde pijler van het ILFU aanbod. Binnen de Academy bieden wij schrijf- en leescursussen en workshops aan. Steeds meer ontwikkelt het aanbod van met name schrijfcursussen zich tot een doorlopende leerlijn van beginnend schrijver tot (semi-)professional. In 2022 hebben we samen met Ingmar Heytze gewerkt aan een online basiscursus poëzie schrijven, voor mensen die zich vanuit huis willen ontwikkelen in het schrijven van poëzie. In de loop van 2023 introduceren we deze cursus via het online platform.

Na twee jaren met coronabeperkingen kon in 2022 het hele cursusprogramma weer live plaatsvinden, wat voor veel van de deelnemers een waardevolle toevoeging is aan de deelname. Toch blijven we ook experimenteren met hybride vormen en combinaties van live en online. Dit vergroot de toegankelijkheid en het bereik van het cursusaanbod. Ook de verhuizing naar onze nieuwe locatie maakt de cursussen toegankelijker voor mensen met een fysieke beperking. Daarnaast zijn de prachtige ruimtes op Achter de Dom 14 een feest voor de docenten en cursusdeelnemers. Op deze locatie en met de nieuwe online mogelijkheden kunnen we ons cursusaanbod de komende jaren verder uitbreiden.

De cursussen en workshops van de ILFU Academy behoren samen met het NK Poetry Slam en de ILFU Verhalenwedstrijd tot ons aanbod op het gebied van talentontwikkeling. In 2022 zijn we samen met collega-organisaties Wintertuin en Explore the North gestart met de ontwikkeling van een traineeship voor literair programmamakers en een ontwikkeltraject voor mid-career programmeurs. In 2023 gaan we een pilot uitvoeren, gefinancierd vanuit een gezamenlijke aanvraag van VLAM21 bij de HR vouchers van de rijkscultuurfondsen.

ORGANISATIE

Bestuur & governance

Het bestuur van Stichting het Literatuurhuis is in 2022 vijf keer bij elkaar gekomen, op 16 februari, 23 maart, 1 juni, 7 september en 9 november. De bestuursvergaderingen worden voorbereid in samenspraak tussen bestuur en directie. Afspraken en besluiten worden vastgelegd in notulen. Naast de reguliere vergaderingen voert het bestuur ook jaarlijks een gesprek met de directie. Ook evalueert het bestuur regelmatig (eenmaal per jaar) het eigen functioneren en bespreekt nadrukkelijk ook het naleven van de Governance Code Cultuur, die het uitgangspunt vormt voor het bestuurlijk handelen. Bestuur en directie informeren elkaar over nevenfuncties.

Publiek bij Exploring Stories

De NK Poetry Slam jury geeft punten

Artistieke en zakelijke belangen worden zorgvuldig afgewogen. Het bestuur hecht grote waarde aan goed werkgeverschap; in overleg met het bestuur heeft de organisatie gekozen voor het volgen van de CAO Toneel en Dans vanaf 1 januari 2023.

In 2022 zijn verdere stappen genomen in de transitie van een organisatie volgens het bestuur + directie model naar het Raad van Toezichtmodel. Concepten voor de nieuwe statuten en een raad van toezicht-/bestuursreglement zijn uitgewerkt, uiteraard geheel in lijn met de Governance Code Cultuur. In het nieuwe reglement staan onder andere rollen en verantwoordelijkheden en de taakverdeling tussen bestuur en raad van toezicht nauwkeurig omschreven, evenals de wijze waarop de Raad van Toezicht geïnformeerd wordt en bepalingen over onafhankelijkheid, belangenverstrengeling en tegenstrijdig belang.

Ook zijn in 2022 twee nieuwe bestuurs-/Raad van Toezichtleden geworven op basis van de profielschets voor de nieuwe Raad van Toezicht. Uitgangspunt is een diverse samenstelling, waarbij alle benodigde expertises en kwaliteiten vertegenwoordigd zijn en het bestuur divers is samengesteld qua leeftijd, gender en (culturele) achtergrond. Het bestuur heeft zich in het meerjarenplan 2021-2024 ten doel gesteld minimaal twee bestuursleden met een bi-culturele achtergrond aan te trekken en één bestuurslid jonger dan 35 jaar. In 2022 hebben wij verdere stappen gezet om deze gewenste samenstelling te bereiken. Na een oriëntatieperiode waarbij twee kandidaat-bestuursleden enkele vergaderingen en evenementen bijwoonden zijn Gabriël van Rosmalen en Kenneth van Zijl in november 2022 officieel toegetreden tot het bestuur. In de eerste helft van 2023 zullen nog twee nieuwe bestuursleden geworven worden. In het kader van een zorgvuldige overdracht en inwerkperiode lopen de drie vertrekkende bestuursleden 'van het eerste uur' nog enige tijd mee. Zij zullen uiterlijk 1 juli 2023, als de transitie naar een Raad van Toezicht is afgerond, hun bestuurslidmaatschap neerleggen. Het gaat hierbij om Jos Lemaier (de huidige voorzitter), Rudi Wester en Geneviève Waldmann. Monique Mourits heeft eind 2022 het bestuur verlaten vanwege een nieuwe functie in haar werkzame bestaan die niet verenigbaar was met het bestuurslidmaatschap. Gert van Oort blijft ook in de nieuwe Raad van Toezicht penningmeester. Met de nieuwe raad van toezicht zullen we een inwerkprogramma / masterclass toezichthouden volgen.

Samenstelling bestuur:

- **Jos W. Lemaier** (voorzitter)

Bedrijfsadviseur en mediator, voormalig voorzitter van o.a. vereniging Oud-Utrecht, Stichting Utrechts Monumenten Fonds en Stichting Poëziecircus. Voorzitter van de Vereniging van Eigenaren Karawanken/Karpaten in Utrecht.

- **Gert van Oort** (penningmeester)

Zelfstandig financieel adviseur, registeraccountant, voormalig CFO van VBK Uitgeefgroep (2003-2017).

- **Geneviève Waldmann** (lid)

Algemeen directeur van VBK Uitgevers. Voorzitter van het bestuur van GAU Groep Algemene Uitgevers, bestuurslid van de Mediafederatie, voorzitter van de Illustratie Biënnale, bestuurslid

Voorbijgangers zoeken boeken in de boekenrivier

Het verstevigen van de literaire cultuur met nieuwe stemmen en perspectieven is onderdeel van onze missie.

De winnaar van het
NK Poetry Slam

van de Illustratie Ambassade, voorzitter van het Merkelbach Genootschap.

- **Rudi Wester** (lid)

Schrijver, literair journalist en cultureel adviseur. Voormalig directeur van het Institut Néerlandais in Parijs en het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds. Sinds september 2022 Bestuurslid van de Stichting Breukvlakken in Amsterdam voor de reeks Biografie in psychoanalyse.

- **Gabriël van Rosmalen** (lid)

Jurist en neerlandicus, promovendus Mededingingsrecht & Politieke filosofie aan de Universiteit van Utrecht, bestuurslid Stichting De Nationale Denktank, bestuurslid Stichting Noordje, kandidaat Eerste Kamer voor PvdA.

- **Kenneth van Zijl** (lid)

Journalist en schrijver, onderzoeker voor Nederlands Mathematisch Instituut en tekstschrijver voor Wageningen Universiteit. Voorheen programmamaker en presentator voor NTR en lid van de Raad van Advies van het Nederlands Letterenfonds. Bestuurslid van Stichting Salon Saffier.

Diversiteit & inclusie

Alle grote ontwikkelingen van de afgelopen jaren hebben ertoe geleid dat we onze missie en visie veelvuldig hebben besproken en daarbij vormen diversiteit & inclusie, en wat dat betekent voor onze organisatie, steeds het uitgangspunt. De vertaling daarvan in de vier P's evalueren we voortdurend.

Programma

Het laten horen van diverse verhalen is de basis van de programmering van ILFU, tijdens het festival en op het online platform. Het verstevigen van de literaire cultuur met nieuwe stemmen en perspectieven is onderdeel van onze missie. Onze programmering bevat een grote verscheidenheid aan programma's en verhalen voor verschillende doelgroepen. Ook bij de samenstelling van ieder afzonderlijk programma dragen we zorg voor diversiteit in de line-up. Daar slagen we goed in. Naast programma's op de grote podia in de stad organiseren we ook gratis toegankelijke activiteiten in de publieke ruimte en mogelijkheden voor brede publieksparticipatie. Zo was er in 2022 de indrukwekkende 'boekenrivier' op de openingsdag van ILFU, voorafgegaan door een programma in de Utrechtse wijken. We ontwikkelen daarnaast programma's met partners in de stad.

Personeel

Om tot een diverse line-up te komen werkt ILFU met redacties, jury's, adviseurs en gespreksleiders die qua expertise, achtergrond, leeftijd en gender divers zijn samengesteld. We zijn hard bezig ook binnen het uitvoerende team van programmeurs, producenten en publiciteitsmedewerkers een grotere diversiteit te bewerkstelligen. Dat hebben we achterliggend jaar onder meer gedaan door met nieuwe vormen van werving & selectie te experimenteren. Zo hebben we voor de werving van de hoofdredacteur van het ILFU Platform een vacature uitgezet waar-

Nacht-publiek

Wat leeftijd, interesses en gender betreft, bereiken we jaar na jaar een grotere diversiteit.

Frans de Waal en Isolde Hallensleben

bij we sollicitanten niet om de traditionele motivatiebrief en cv vroegen maar een aantal vrij in te vullen vragen lieten beantwoorden. We vroegen bijvoorbeeld sollicitanten om zich voor te stellen zonder naam, opleiding of werkervaring te noemen. We ontvingen 67 sollicitaties, met een aanzienlijke mate van diversiteit in expertise en achtergrond. Op deze ervaring bouwen we verder om het team in de toekomst gevarieerder te maken.

Ook hebben we dit jaar door samenwerking met Stichting Welkom in Utrecht zo'n 60 nieuwkomers als vrijwilliger/deelnemer bij ons festival betrokken. In 2023 zetten we deze samenwerking voort.

Samen met collega-organisaties in het land ontwikkelen we een traineeship literair programmamaker, om de aanwas van jong en divers programmeertalent te stimuleren.

Publiek

Met de grote diversiteit aan activiteiten weet ILFU veel verschillende doelgroepen en leeftijds-categorieën aan te trekken. Het grote percentage jongeren is opvallend, evenals het feit dat ieder jaar weer een aanzienlijk deel van het publiek (30%) aangeeft gewoonlijk nooit literaire evenementen te bezoeken of zelfs maar boeken te lezen. Wat leeftijd, interesses en gender betreft, bereiken we jaar na jaar een grotere diversiteit. Tegelijk constateren we dat de culturele achtergrond en het opleidingsniveau van het publiek minder snel verandert. Dat sluit aan bij tendensen in het boekenvak in bredere zin. In februari 2022 constateerde een onderzoek van Kbb Boekwerk dat 'de spelers in de keten zich er zeer van bewust zijn dat het vak een wit en hoogopgeleid bolwerk is'. De onderzoekers doen aanbevelingen om publiek met bi-culturele achtergronden te betrekken bij de literaire sector, zoals het vergroten van het aanbod van boeken met een etnisch-culturele achtergrond, de behoefte aan collectieve inspanning om in een sector met relatief veel kleine en zelfstandige spelers meer bewustwording rond dit thema te creëren en de noodzaak dit onderwerp in samenhang met de ontleding, die juist ook de beoogde doelgroepen raakt, te behandelen. Het ILFU beoogt door participatie in het Utrechtse initiatief PACT en diverse kennis- en participatiesessies aan te sluiten bij deze bredere inspanningen. Daarnaast voeren we ook jaarlijks concrete acties uit, door te werken met een programmering, prijsbeleid en samenwerking met partners die de diversiteit van het publiek vergroten. De komende jaren zullen we de relatie met enkele nieuwe partners structureel uitbouwen. Na de festivaleditie van 2022 hebben we besloten enkele veranderingen door te voeren in de programmering met als doel de relatie met nieuwe doelgroepen te bestendigen. Het gaat hierbij om de programmalijnen 'literaire meesters' (literair erfgoed) en 'wie wij zijn' (literatuur van buiten de westerse wereld) die al wél een cultureel divers publiek weten te bereiken. Door voor deze programmalijnen niet meer jaarlijks voor slechts één auteur en focusland te kiezen, maar jaarlijkse meerdere auteurs en literaturen te belichten, kunnen we teruggrijpen op eerdere, succesvolle, edities en verwachten we publiek beter vast te kunnen houden.

Partners

ILFU werkt ieder jaar samen met een groot aantal partners. Naast partners binnen de literaire en culturele sector zijn dit ook maatschappelijke en soms commerciële partijen. Dit draagt bij aan de verbreding van het publiek. Om de culturele diversiteit van ons publiek te vergroten werken we aan het structureel vormgeven van de relatie met enkele partners, zoals vluchtlin-

De Kindernacht van de Poezie

**We bieden onze
members de optie
een extra bedrag te
doneren waarmee we
toegang verschaffen
aan mensen die zelf
geen ticket kunnen
betalen.**

*Oksana Zaboezjko tijdens
Exploring Stories*

genorganisatie Welkom in Utrecht. Voor sommige programmalijnen, zoals het NK Poetry Slam, gaan we in samenwerking met sleutelfiguren uit de scene op zoek naar nieuwe partners om een betere aansluiting te vinden bij nieuwe ontwikkelingen op het gebied van spoken word.

Fysieke toegankelijkheid

In 2022 is ILFU verhuisd naar de nieuwe locatie Achter de Dom 14. Deze locatie is niet alleen de thuisbasis van het team, ook organiseren we er cursussen en kleine activiteiten zoals Book Clubs. Eén van de redenen om te verhuizen was de slechte toegankelijkheid van de oude locatie voor mensen met een fysieke beperking. De nieuwe locatie is wel toegankelijk en bovendien is deze ook goed bereikbaar met het ov. Ook de andere locaties waar wij activiteiten organiseren zijn goed toegankelijk en bereikbaar.

ILFU programmeert ook ieder jaar een grote vrij toegankelijke activiteit in de publieke ruimte, waarmee we toevallige voorbijgangers bereiken.

Ook het feit dat al onze festivalprogramma's online te bekijken zijn via het platform draagt bij aan toegankelijkheid.

Financiële toegankelijkheid

Bij alle betaalde activiteiten hanteren wij een kortingstarief voor jongeren en voor mensen met een U-pas. Daarnaast bieden wij onze members de optie een extra bedrag te doneren waarmee we toegang verschaffen aan mensen die zelf geen ticket kunnen betalen. Een aanzienlijk deel van de members geeft hieraan gehoor. In 2022 hebben we mensen aan een ticket kunnen helpen die lieten weten niet over de financiële middelen te beschikken om een ticket te kopen. Ook zijn we een structurele samenwerking aangegaan met Welkom in Utrecht waarbij we tickets ter beschikking stellen aan vluchtelingen die in Utrecht verblijven.

Ieder jaar bieden we ook gratis toegankelijke programma's en daarnaast is het grootste deel van de verhalen die we publiceren op ons platform vrij voor iedereen te lezen.

Fair Practice en personeel

Stichting het Literatuurhuis werkt volgens de uitgangspunten van de Fair Practice Code.

Het vaste team bestond in 2022 uit directeur Michaël Stoker (1fte), zakelijk leider Monique Dirven (1fte), programmeur/projectleider Sophie Kok (0,9 fte), productieleader Eline Driest (0,63 fte) en platformredacteur Tessel Rijnveldshoek (0,74 fte).

Ten behoeve van ILFU Festival is het team tijdelijk uitgebreid met: programmeur Daphne de Heer (gemiddeld 0,3 fte van maart tot begin oktober op freelance basis), hoofd marketing Ronnie Kroes (gemiddeld 0,5 fte van april tot en met september op freelance basis), online producent Wijnand Holland (0,63 fte van juni tot en met november in tijdelijk dienstverband), Linde Dorenbosch voor talentontwikkeling en participatie (0,63 fte van maart t/m oktober), online coördinator Kim Tawjoeram (gemiddeld 0,4 fte van half juni tot en met half oktober op freelance basis) en producent Sofie van Doggenaar (gemiddeld 0,6 fte van juni tot en met half oktober). Daarnaast werden voor specifieke werkzaamheden op freelance-projectbasis experts aangetrokken: Justin Scholtze en Joep Harmsen voor redactie en teksten, Sandra van Mook voor young adult literatuur, Chantal Hattink voor persbenadering en Stichting Kleine Lettertjes

Jonathan Franzen
in de Domkerk

voor kinderprogrammering.

Onze organisatie hecht bijzonder aan een eerlijke beloning voor optredende schrijvers, dichters en vertalers. Wij spreken daarom altijd honoraria af die ten minste overeenkomen met de tarieven die de schrijverscentrale en het LIRA Fonds hanteren. Aan vertalers van literair werk die ten behoeve van het festival teksten vertalen, betalen wij minimaal het woordtarief dat is vastgesteld door de Auteursbond en de Literaire Uitgeversgroep van de GAU.

Ook voor medewerkers en freelancers hanteren wij eerlijke tarieven. Er is geen cao voor ons deel van het culturele werkveld en onze organisatie hanteert sinds de oprichting in 2013 dan ook een eigen salarisgebouw en arbeidsvoorwaarden, die goed vergelijkbaar zijn met in cao's vastgelegde afspraken in andere sectoren van de cultuur. In het kader van de transparantie hebben we ervoor gekozen om vanaf 1 januari 2023 een cao te gaan volgen en na uitgebreid en zorgvuldig onderzoek is daarbij gekozen voor de cao toneel en dans. Vanaf 1 januari 2023 zijn alle medewerkers ingeschaald volgens deze cao. Vanwege de oplopende inflatie hebben we er daarbij voor gekozen alle medewerkers minimaal 4% salarisverhoging aan te bieden.

Tegelijkertijd werken we samen met andere literaire organisaties aan de ontwikkeling van betalingsrichtlijnen voor alle werkenden en makers in ons deel van de sector. In 2021/2022 is in opdracht van VLAM21, een samenwerkingsverband van de meerjarig, landelijk gefinancierde literaire organisaties, een onderzoek uitgevoerd naar fair pay bij onze organisaties. Dit onderzoek werd in februari 2022 afgerond en bevatte naast een aantal aandachtspunten ook een eerste aanzet voor betalingsrichtlijnen en aanbevelingen. Vervolgens zijn we in gesprek gegaan met Platform ACCT / fairPACCT over een ketentafel letteren, die in het voorjaar van 2022 van start is gegaan. ILFU neemt deel aan deze ketentafel, samen met enkele andere literaire organisaties en vertegenwoordigers van werkenden (o.a. Kunstenbond) en schrijvers (o.a. Auteursbond). Doel is om in juni 2023 richtlijnen voor werkenden, freelancers en optredende schrijvers uitgewerkt te hebben.

Het bieden van een veilig, open en inclusief werkklimaat waarin iedereen zich volop kan ontwikkelen is uiteraard ook nadrukkelijk onderdeel van het streven naar fair practice. Onze organisatie heeft een pensioenregeling en werknemersverzekeringen voor de medewerkers. De verhuizing naar de nieuwe locatie in januari 2022 heeft de fysieke werkomstandigheden enorm verbeterd. Sociale veiligheid in de culturele en creatieve sector staat sinds 2022 nog sterker op de agenda en dat geldt ook voor onze organisatie. Vanwege het feit dat onze organisatie groeiend en in transitie is hebben we eind 2022 besloten om in 2023 een traject van teamcoaching te volgen. Onderwerpen als het geven van feedback en het omgaan met conflicten worden daarbij besproken. Ook kunnen uit dit traject individuele ontwikkelwensen voortkomen. Tegelijkertijd werken we aan een gedragscode en ander preventief beleid om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.

Nieuwe huisvesting

In januari is ILFU verhuisd naar Achter de Dom 14. Deze prachtige nieuwe locatie is een mooie

De entree van de ILFU Academy

In samenwerking met de Bibliotheek worden boeken ingezameld voor Literature vs Traffic

stap in onze ontwikkeling. De cursusruimtes bieden een passende omgeving en faciliteiten voor de ILFU Academy, en we hebben in 2022 al een aantal andere kleinere activiteiten (tot ca. 50 personen) in ons nieuwe pand georganiseerd. Ook het groeiende team kan hier goed gehuisvest worden. Heel belangrijk is dat dit pand goed toegankelijk is voor mensen met een fysieke beperking.

Omdat er van het begin af aan veel vraag was naar de huur van onze workshopruimte hebben we daar snel beleid op ontwikkeld, passend bij de aard van onze organisatie en bij onze werkzaamheden. We verhuren de ruimte aan culturele/maatschappelijke organisaties tegen culturele, marktconforme tarieven. Vaste gebruikers van de ruimte zijn Cultuurmarketing, de Schrijverscentrale en de Debatunie.

PARTNERS EN SAMENWERKINGEN

Ook dit jaar werkten we samen met vele partners. Naast culturele partijen zijn dit nadrukkelijk ook maatschappelijke en soms commerciële partners. We zoeken bewust naar organisaties buiten ons werkveld omdat dit inhoudelijk interessante samenwerkingen kan opleveren en ons publiek kan verbreden.

TivoliVredenburg is niet alleen onze hoofdlocatie maar ook partner op productioneel en marketinggebied. Met onze collega-organisatie Stichting Mooie Woorden realiseerden we Literature vs. Traffic en het daaraan verbonden residentieprogramma in de Utrechtse wijken, en organiseerden optredens van de residentie-auteurs in Utrechtse winkels. Kringloopcentrum de Arm werkte actief mee aan de kunstinstallatie Literature vs. Traffic. Door de samenwerking met Welkom in Utrecht en De Vrolijkheid betrokken we nieuwkomers bij onze programma's. Wij zijn in gesprek met Welkom in Utrecht over een structurelere vorm van samenwerking. Met Bibliotheek Utrecht organiseerden we de Kindernacht van de Poëzie, een deel van het filmprogramma en de werkplaats voor de kunstinstallatie. Ook Filmtheater Slachstraat werkte mee aan de filmprogrammering. Andere samenwerkingen die ons nieuwe publieksgroepen opleverden waren die met Centraal Museum en de Camino Academie. Met de Utrechtse boekhandels werken we samen aan de boekverkoop bij evenementen en in de promotie. Andere partners in het boekenvak zijn Stichting Filter en de Auteursbond en natuurlijk werken we ook samen met vele uitgeverijen. GAU groep algemene uitgeverij ondersteunt ILFU ook met een financiële bijdrage. Voor het scholenprogramma rond de Nacht van de Poëzie werken we structureel samen met een aantal scholen voor voortgezet onderwijs in de regio Utrecht. De VPRO was ook dit jaar een belangrijke mediapartner.

ILFU neemt deel aan verschillende netwerken voor uitwisseling en samenwerking met collega-organisaties. Sinds 2020 is er VLAM21, het samenwerkingsverband van meerjarig landelijk gefinancierde letterenorganisaties. ILFU is lid van de kerngroep. ILFU is ook lid van het Utrechts Festival Overleg (UFO) met sinds de zomer van 2022 een actieve rol als (co)voorzitter. Daar-

naast zijn we lid van PACT Utrecht en van Kunsten'92. Internationaal gezien hebben we contact met literaire festivals en organisaties in andere landen, veelal (maar niet exclusief) voortkomend uit het Unesco Cities of Literature netwerk.

FINANCIËN EN RESULTAAT

Bereik

Live

Totaal aantal live activiteiten in 2022: **64** evenementen

Totaal aantal live bezoekers in 2022: **23.420** bezoekers

Online

Totaal aantal online activiteiten in 2022: **240** online verhalen, artikelen, registraties

Totaal aantal online bezoekers in 2022: **88.145** individuele bezoekers

Totaal aantal members van het online platform: **1.279**

Totaal aantal videoviews: **115.169**

Website

Unieke bezoekers website

	2022	2021	2020
www.ilfu.com	88.145	58.216	59.766

Aantal bezoeken

	2022	2021	2020
www.ilfu.com	138.585	81.191	91.614

Aantal Pageviews

	2022	2021	2020
www.ilfu.com	275.132	162.970	216.047

Aantal views van multimediale ILFU-producties op andere platforms:

	2022
Totaal	115.169
Twitter	17.334
Vimeo	3.939
Youtube ILFU	23.986
Youtube VPRO (Nacht vd Poëzie)	12.268
Facebook	1.969
Instagram	55.673

De Filter Vertaalprijs wordt uitgereikt

**We hebben met
het ILFU Platform
inmiddels een
forse online pro-
grammering met een
stevig bereik en ruim
1200 members.**

Jonge bezoekers mogen logeren
in de Bibliotheek

Social Media volgers en abonnees nieuwsbrieven

Aantal volgers	2022	2021	2020
ILFU			
Twitter	4.410	4.396	4.274
Facebook	3.334	3.332	2.956
Instagram	3.994	2.746	1.718
LinkedIn	306	-	-
Youtube	229	-	-
Nacht van de Poëzie			
Facebook	4.174	4.069	3.951
NK Poetry Slam			
Facebook	2.293	2.181	2.088
Abonnees nieuwsbrieven			
ILFU	10.275	8.926	8.316

Samenvatting resultaten

	2022	2021	2020
Aantal activiteiten	64 live 240 online	65	39 (+ 50 verhalen)
Aantal bezoekers	23.420 live 88.145 online	22.212	18.646
Aantal unieke website bezoekers	88.145	78.414	63.389
Omzet	1.294.309	€ 1.099.316	1.011.969
Directe inkomsten	131.571	€ 109.891	76.833
Structurele overheidssubsidie	749.772	€ 727.407	511.334
incidentele bijdragen fondsen/subsidies	197.492	€ 263.640	423.802
Overige eigen inkomsten	155.474		

Toelichting bereik

ILFU is een festival in ontwikkeling. De eerste editie vond plaats in 2018. In 2020 en 2021 had het festival te maken met coronabeperkingen. Met een aangepaste programmering wisten we nog relatief veel mensen te bereiken, al haalden we uiteraard niet de aantallen live bezoekers die we voorafgaand aan de start van de cultuurnotaperiode voorzien hadden. In 2022 bereikten we het aantal van 23.420 bezoekers. Vanwege het feit dat veel internationale schrijvers en acts nog niet reisden behaalden we vooral minder betaalde bezoeken dan beoogd. Het aantal betaalde bezoeken was 4.516; het aantal niet-betaalde bezoeken was 18.904. Daar staat tegenover dat we met het ILFU Platform inmiddels een forse online programmering hebben met een stevig bereik en eind 2022 ruim 1200 members.

publiek bij Exploring Stories

Met de grote diversiteit aan festivalprogramma's bereikten we een divers publiek.

Bezoekers van de Kindernacht van de Poezie

Zoals we eerder beschreven konden we tijdens het festival minder grote publiekstrekkers programmeren en kwam voor sommige activiteiten de kaartverkoop laat op gang. Wel zijn vrijwel alle activiteiten die er wel waren goed bezocht. Met de grote diversiteit aan festivalprogramma's bereikten we een divers publiek, zoals het maatschappelijk geëngageerde publiek van Exploring Stories en de filmprogramma's, de boekenliefhebbers en verzamelaars van de Boekenmarkt, de wandelaars van Looptijd, de poëziefhebbers van de Nacht, de toevallige passanten die gegrepen werden door de boekenrivier en de beeldende-kunsthobby's van de tentoonstelling Double Act.

Het basispubliek van ILFU bestaat uit mensen die zichzelf lezer noemen. Ze zijn intrinsiek geïnteresseerd in (een bepaalde vorm van) literatuur. Het gaat daarbij om een diversiteit van vormen en genres; bijvoorbeeld spoken word, poetry slam, young adult literature of de literaire roman. Naast onze hoofddoelgroep van lezers weten we tal van mensen te bereiken die zichzelf niet als (veel)lezer beschrijven, maar die wél liefhebber zijn van de literaire cultuur, bijvoorbeeld doordat ze naar films of series kijken die gebaseerd zijn op boeken, (literaire) podcasts beluisteren of graag naar songteksten luisteren. Voor deze bezoekers organiseren we o.a. crossovers met film-, theater- en muziek en maken we podcasts. Hiermee weten we mensen te bereiken die normaal gesproken vrijwel nooit literaire evenementen bezoeken. Ook brengen we mensen op onverwachte plekken met ILFU in aanraking, via bijvoorbeeld de ILFU Verhalenmachine en grote participatieprojecten zoals voorleesmarathons en de kunstinstallatie literature vs traffic. Wat ook dit jaar opviel was het relatief grote aandeel jongeren dat ILFU bezocht. Niet alleen bij programma's die expliciet op jongeren gericht zijn zoals YALFU en het NK Poetry Slam maar ook bij festivalonderdelen waar veel mensen niet zoveel jongeren verwachten, zoals de Boekenmarkt en de Nacht van de Poëzie. Wat daarbij waarschijnlijk helpt is dat we bij veel van onze activiteiten een gereduceerd tarief voor jongeren onder 25 jaar hanteren.

Publieksonderzoek

Ook uit onze bezoekersenquête na afloop van het ILFU Festival blijkt dat het percentage jonge bezoekers (onder de 35 jaar) gestegen is ten opzichte van vorige jaren; van 30% naar 35%. Het percentage wat oudere bezoekers (vanaf 66 jaar) is juist wat gedaald, naar 22% (voorheen ca. 30%). Bijna de helft van de bezoekers kwam van buiten de provincie Utrecht. Dit is iets lager dan in de coronajaren toen we een forse online programmering hadden, maar wél 10% hoger dan in 2018. Ons landelijk bereik van fysieke festivalbezoeken blijft dus stijgen.

De ILFU programma's werden goed tot zeer goed beoordeeld door de respondenten. Zo oordeelt 85% van de bezoekers positief tot zeer positief over de programmering en sfeer van Exploring Stories. Bij de Nacht van de Poëzie lagen die percentages nog hoger en bij YALFU bereikten we zelfs cijfers van 100% positieve beoordeling. 60% van de respondenten zegt dan ook volgend jaar zeker weer een bezoek aan ILFU te brengen, 28 % doet dat waarschijnlijk en 12% misschien.

Net als voorgaande jaren bezoekt ruim 30% van de respondenten gewoonlijk niet of nauwelijks literaire evenementen en heeft 32% nooit eerder een activiteit van ILFU bezocht. Wij zijn blij

Mustafa Stitou
draagt voor

met dit grote aandeel 'nieuw' publiek, dat we in toekomstige jaren tot vaste ILFU-bezoekers hopen te maken.

De bezoekersenquête is verspreid onder de kaartkopers en via onze social media-kanalen. Dit betekent dat een goed beeld ontstaat maar geen volledig beeld; de mensen die hebben deelgenomen aan gratis toegankelijke evenementen zoals de kunstinstallatie Literature vs Traffic of de Boekenmarkt zullen we met de enquête minder goed bereikt hebben.

Ook onder onze platformmembers hebben we onderzoek gedaan. Iets minder dan 45% van de respondenten gaf aan inwoner te zijn van de provincie Utrecht; meer dan 55% kwam uit de rest van het land waarvan 2% uit het buitenland. Dit sluit aan bij onze verwachting en is een goede basis om het aantal landelijke en internationale members uit te bouwen. In tegenstelling tot de festivalbezoekers zijn onze members relatief wat ouder; 46% is 66+. Ook dit sluit aan bij de verwachting. Wel hebben we met Bureau Momkai gewerkt aan strategieën om jongere members te werven. In 2023 werken we verder aan de groei van het aantal members én lezers van het platform. Uit ons onderzoek bleek ook, dat zo'n 70% van de members de maatschappelijke relevantie van de verhalen een belangrijke reden is om het ILFU platform te bezoeken of te steunen.

Het bereik van ILFU op social media was in 2022 groot. Bij de start van het ILFU Festival genereerde het fotogenieke kunstproject Literature vs Traffic veel posts en aandacht op de diverse media, met als hoogtepunt de meer dan 2 miljoen views van een filmpje op tiktok. Maar ook op andere social media kreeg dit veel aandacht en leverde het nieuwe volgers op. Ook voor programma's als YALFU, Nacht van de Poëzie en NK Poetry Slam was er veel aandacht op social media. Het NK Poetry Slam en de Verhalenwedstrijd leverden veel aandacht op in het voortraject, bij YALFU werkte het evenement nog lang na op social media door de bezoekers en auteurs die ervaringen bleven delen. Het aantal volgers op Instagram is flink gestegen, van ca. 2.700 naar bijna 4.000.

Media bereik

In 2022 heeft ILFU veel persaandacht gegenereerd. Allereerst rond de lancering van het ILFU online platform; alle literaire platforms/blogs/nieuwssites besteedden aandacht aan het ILFU Membership en ook de Volkskrant wijdde er een stuk aan, evenals het NPO1 radioprogramma Spraakmakers, het NPO1 radioprogramma Met het Oog op Morgen en de BNNVara talkshow Khalid&Sophie. Ook rond het festival was er veel aandacht. Volgens onze mediamonitoring service zijn er in de maanden voorafgaand en tijdens ILFU Festival 206 berichten in de pers verschenen waarin ILFU genoemd werd met een totaal bereik van 93 miljoen hits. Het gaat om een grote diversiteit aan media; van grote dagbladen en landelijke radio tot lokale pers en van de literaire vakpers tot zelfs de Party. In de bijlage is een greep uit de berichten te vinden.

De rondgang van de Nacht van de Poezie

**We hebben flinke
nieuwe directe
inkomsten uit het
ILFU membership en
meer inkomsten uit
verhuringen, verkoop
en sponsoring.**

Mirjam van Hengel interviewt
Doireann ni Griopha en Ester Naomi Perquin

Financiën en jaarrekening

Baten / eigen inkomsten

De inkomsten uit recettes/kaartverkoop zijn gestegen ten opzichte van 2021 maar door redenen zoals beschreven in dit verslag niet zo hoog als begroot. Daar staat tegenover dat we flinke nieuwe directe inkomsten hebben uit het ILFU membership en meer inkomsten uit verhuringen, verkoop en sponsoring dan begroot. (NB op pag. 8, nr. 8 van de jaarrekening lijken de behaalde sponsorinkomsten fors lager dan begroot, maar in het begrootte bedrag zat 60.000,- aan sponsoring in natura opgenomen. Bij het resultaat 2022 staat dit, volgens voorschrift, separaat vermeld bij nr. 20)

De totale eigen inkomsten zijn daarmee in 2022 463.728,-. Dit komt nagenoeg overeen met het begrote bedrag van 468.375,- en is een forse stijging ten opzichte van 2021, toen dit bedrag 220.269,- was.

Structurele overheidssubsidie

ILFU ontving in 2022 een bedrag van 749.772,- aan structurele subsidie, waarvan 335.559,- van het ministerie van OCW, 324.213,- van de gemeente Utrecht en 90.000,- van de provincie Utrecht.

Incidentele bijdragen

- Voor het ILFU Festival ontvingen we een bedrag van 112.600,- aan incidentele fondsenbijdragen van Fonds21, Stichting Dioraphte, Prins Bernhard Cultuurfonds, VSB Fonds, KF Heinfonds, Stichting LIRA en Fentener van Vlissingenfonds.
- Daarnaast stelde GAU groep algemene uitgevers een sponsorbijdrage van 10.000,- ter beschikking
- Van de gemeente Utrecht ontvingen we een eenmalige opdracht voor een bedrag van 100.000,- om samen met onze collega's van Mooie Woorden een literair project te organiseren dat een impuls geeft aan het werk van professionele (Utrechtse) schrijvers en dichters en dat zich deels manifesteert in de openbare ruimte.
- Voor de doorontwikkeling van het ILFU Platform ontvingen we een bijdrage van 239.000,- van Cultuurloket DigitAll, te besteden in de periode juni 2022 – december 2023. In 2022 is hieruit een bedrag van 61.583,- besteed.

Besteding steunmiddelen RAOCCC

ILFU heeft zich vanaf het begin van de coronapandemie ten doel gesteld om de middelen uit de coronasteunpakketten geheel te besteden aan opdrachten aan schrijvers, makers en andere zzp'ers in de culturele sector. Daar zijn we goed in geslaagd. Sinds 2020 investeren we stevig in het verstrekken van opdrachten voor nieuw werk aan schrijvers en dichters en via het online platform komen deze werken bij het publiek. Ook in 2022 hebben we veel baat gehad bij het 5de steunpakket van OCW. We konden de naweeën van de coronacrisis opvangen en ook bij de nieuwe uitdagingen experimenteel en avontuurlijk blijven programmeren.

Hans Klok treedt op

**De kansen die onze
nieuwe huisvesting
biedt op het gebied
van kleinere
programma's en
cursussen kunnen we
steeds beter benutten.**

Sfeerblokken van ILFU

Lasten

De beheerslasten zijn fors hoger dan in de (meerjaren)begroting (141.641,- t.o. 89.670,-) en dan in 2021 (89.750,-). Dit heeft verschillende oorzaken. In 2022 zijn we verhuisd naar de nieuwe locatie. De verhuizing was voorzien voor deze cultuurnotaperiode en met hogere huur- en huisvestingslasten was gerekend, maar daar zijn in 2022 wel onvoorziene prijsstijgingen op van toepassing geweest. Ook hebben we geïnvesteerd in nieuw meubilair en in aanpassingen in de nieuwe locatie om deze gereed te maken voor cursussen, Book Clubs en als kantoorruimte (ook voor mensen met een fysieke beperking). Voor deze investeringen hadden we overigens voldoende middelen gereserveerd. Ook de investeringslasten voor het online platform zorgen voor gestegen beheerslasten.

Ook aan de zijde van de activiteitenlasten zijn de kosten hoger dan begroot; 734.972,- t.o. 683.750,-. Ook hierbij spelen de prijsstijgingen een rol. Kosten voor vervoer, overnachtingen, materialen, locaties etc. waren in 2022 fors hoger dan voorheen. Door tussentijdse bijsturing hebben we de verschillen beperkt kunnen houden.

We sluiten het jaar af met een negatief resultaat van 19.873,-. Voor een bedrag van 12.406,- komt dit ten laste van het bestemmingsfonds verhuizing en investeringen, voor een bedrag van 2.044,- van het gemeentelijke bestemmingsfonds 2021 - 2024 en voor een bedrag van 5.423,- van het bestemmingsfonds Covid-19.

BEGROTING EN VOORUITBLIK 2023

ILFU heeft goede redenen om positief vooruit te kijken naar 2023. Met de bijdrage van Cultuurloket DigitAll en de aanstelling van de nieuwe hoofdredacteur Gijs Wilbrink hebben we volop kansen om het online platform en membership verder uit te breiden en te integreren binnen onze programmering. Ook de kansen die onze nieuwe huisvesting biedt op het gebied van kleinere programma's en cursussen kunnen we steeds beter benutten. En nu al (februari 2023) merken we bij de samenstelling en programmering van het ILFU Festival dat er weer meer mogelijk is, dat weer meer buitenlandse auteurs reizen en graag naar Utrecht komen.

Tegelijkertijd kunnen we niet ontkennen dat er ook uitdagingen zijn. Allereerst de sterk gestegen kosten. Kosten voor reizen, hotelovernachtingen, materialen, productie zijn inmiddels zó hoog dat dit bijna onvermijdelijk op de programmering gaat drukken. Wat wij natuurlijk willen en moeten voorkomen is dat schrijvers en makers 'sluitpost' worden en dat we honoraria in tegenstelling tot alle andere kosten niet kunnen verhogen. Wij willen blijven voldoen aan de uitgangspunten van fair pay. Ook zal het een grote uitdaging zijn om de salarissen en freelance tarieven enigszins in pas te laten lopen met de inflatie.

Voor ILFU is het nog geen probleem om de personeelsbezetting rond te krijgen. Wel merkten we in 2022 de gevolgen van personeelstekorten bij onze locaties en ook was de druk op de zalen groot. Zalen waren beperkt beschikbaar en dit gaat bij festivals als het onze ten koste van de flexibiliteit in de programmering.

Wat ons ook zorgen baart, is dat onze nieuwe (sinds 2021) BIS-status het steeds moeilijker maakt om private fondsen te werven. Enkele van voor ons belangrijke fondsen zijn terughoudend in bijdragen aan BIS-instellingen of hebben zelfs als expliciete voorwaarde dat ze niet toekennen aan BIS-instellingen omdat die geacht worden over voldoende structurele middelen te beschikken. Onze BIS-bijdrage is echter niet zo hoog dat we zonder aanvullende incidentele middelen kunnen. Daar is onze meerjarenbegroting ook niet op ingesteld. Daar komt nog bij, dat de plaats in de BIS grotere verantwoordingsverplichtingen met zich mee brengt en extra werkzaamheden vanwege de voortrekkersrol voor de sector die wij vanwege deze status vervullen. Wij zien de plaats in de BIS nog steeds als een voorrecht en voelen ons daarbij goed en zorgvuldig begeleid, maar vinden het gezien alle ontwikkelingen in het bestel wel van belang om deze onvoorziene effecten te benoemen.

ILFU heeft in de afgelopen jaren laten zien over een groot aanpassingsvermogen en flexibiliteit te beschikken. We denken dat ook komend jaar hard nodig te hebben.

De onderstaande jaarbegroting is het uitgangspunt, maar wordt op regelmatige basis bijgesteld. Uiteraard gaan we alleen verplichtingen aan op basis van gerealiseerde middelen. Om de resultaten voortdurend scherp te kunnen monitoren voeren we een actief risicomanagement.

BEGROTING ILFU 2023

	2023 herzien
BATEN	
<u>1. DIRECTE OPBRENGSTEN</u>	
Publieksinkomsten	120.500
Bijdragen donateurs, members	30.000
Sponsoring/partnerschap/uitkoop	105.000
	255.500
<u>2. BIJDAGEN</u>	
Overheidssubsidie Gemeente	335.000
Overheidssubsidie Provincie Utrecht	90.000
Overheidssubsidie landelijk	340.000
Bijdragen (private) fondsen	288.000
	1.053.000
TOTALE BATEN	1.308.500
LASTEN	
3. BEHEERLASTEN	
Beheerlasten personeel	138.000
Beheerlasten materieel	102.000
Beheerlasten publiciteit	12.700
Totale beheerlasten	252.700
4. ACTIVITEITENLASTEN	
Activiteitenlasten personeel	357.000
Activiteitenlasten auteurs en materieel	618.800
Activiteitenlasten publiciteit	80.000
Totale activiteitenlasten	1.055.800
TOTALE LASTEN	1.308.500

NK Poetry Slam
optreden

Bijlage: een aantal van de persartikelen

<https://www.parool.nl/kunst-media/de-waarde-van-fictie-en-hetleesplezier-erin-rammen-ilfu-is-een-literair-festival-met-eenmissie-b0518e66/>

<https://www.vprogids.nl/boeken/specials/ilfu2022.html>

<https://www.ad.nl/utrecht/mega-boekenmarkt-en-bekende-auteurs-opbezoek-dit-is-er-in-utrecht-te-doen-tijdens-literatuurfestival-aa82712d/>

<https://www.ad.nl/utrecht/laat-alle-zachte-idioten-c-c-s-cronelezen-aad394dc/>

<https://www.duic.nl/cultuur/verlichte-boekenrivier-in-utrecht-begintlangzaam-te-stromen-op-bouw-van-installatie-is-gestart/>

<https://www.nporadio1.nl/fragmenten/de-taalstaat/4ce25701-ac29-4e75b727-f8836f8cd31a/2022-09-24-michael-stoker-over-het-internationaalliteratuurfestival-utrecht>

<https://www.trouw.nl/cultuur-media/op-zoek-naar-uitspattingen-in-debrave-wandelliteratuur-op-het-literatuurfestival-in-utrecht-b0d66ad2/>

<https://8weekly.nl/recensie/theater/nk-poetry-slam-tom-driesen-ademtpoezie/>

<https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/3479898/tientallen-kinderenovernachten-in-bibliotheek-neude>

<https://cultureelpersbureau.nl/2022/10/kleine-oogjes-en-een-gevuldhart-na-schitterende-39e-nacht-van-de-poezie/>

<https://www.tzum.info/2022/09/nieuws-boekenzee-in-deminrebroederstraat-in-utrecht-zorgt-voor-feerieke-opening-ilfu-festival/>

<https://www.trouw.nl/cultuur-media/hans-klok-haalt-de-poezie-uit-desacrale-sfeer-b8422a0a/>

Cultuurtip Doen

Op zoek naar uitspattingen in de brave wandelliteratuur op het literatuurfestival in Utrecht

International Literary Festival Utrecht in 2021 Beeld Maarten Mooijman

Verlichte boekenrivier in Utrecht begint langzaam te stromen; opbouw van installatie is gestart

CULTUUR 23/9/2022 - 10:39

- redactie

Foto: Bram van Toor / DUIS

Het Internationaal Literatuur Festival Utrecht (ILFU) begint vandaag. Het begin van het festival wordt ingeluid met **de verlichte boekenrivier** die vanavond door de Minrebroederstraat 'stroomt'. De opbouw van de installatie is vrijdagochtend begonnen.

De boekenrivier bestaat uit 10.000 verlichte boeken, een installatie die is bedacht door het Spaanse kunstcollectief Luzinterruptus. De installatie illustreert ILFU's thema van dit jaar: de fictie bij de feiten. Luzinterruptus wil zo letterlijk meer ruimte bieden aan fictie, namelijk midden op straat.

De Taalstaat

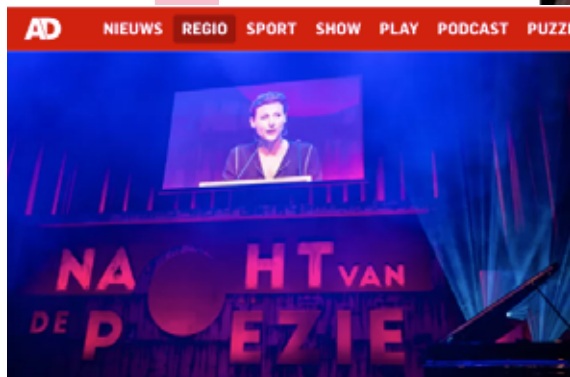
KRD-NCRV

24 september 2022 11:00 - 13:00

In Utrecht ging gisteravond het Internationaal Literatuurfestival Utrecht - het ILFU - van start. Twee weken lang zal Utrecht het epicentrum zijn van literatuurminnend Nederland, met onder meer lezingen, optredens, een boekenmarkt en een verhalenwedstrijd.

Speel audio af

▲ Het twee weken durende literatuurfestival in Utrecht sluit af met de Nacht van de Poëzie. © Joris van Gennip

Mega boekenmarkt en bekende auteurs op bezoek: dit is er in Utrecht te doen tijdens literatuurfestival

Een Amerikaanse bestsellerauteur, een boekenmarkt met ruim 150 kramen en een nacht vol met gedichten. Twee weken lang zindert het in Utrecht van de literatuur.

Richard Hoving 20-09-22, 15:30 Laatste update: 23-09-22, 11:03

Dit kun je doen tijdens het literatuurfestival:

23 september, 17.00-03.00: Opening van het Festival in de Minrebroederstraat. Toegang is gratis.

25 september, 09.30-17.30: Boekenmarkt op het Vredenburgplein. Toegang is gratis.

2 oktober, 14.00-18.00: Het Young Adult Event van het Literatuurfestival, TivoliVredenburg. [Tickets kosten 25 euro.](#)

7 oktober, 19.30: Kindernacht van de Poëzie, Bibliotheek Neude. [Tickets kosten 7,50 euro.](#)

8 oktober, 20.00-03.15: Nacht van de Poëzie, TivoliVredenburg. [Tickets kosten 39 euro.](#)

VPRO
boeken
gids

ILFU 2022

→ VPRO BoekenGids → VPRO BoekenGids

Het jaarlijkse literatuurfestival ILFU gaat weer beginnen. Tussen 23 september en 8 oktober trekken schrijvers, dichters en muzikanten uit de hele wereld naar Utrecht om een rijk, literair programma te verzorgen.

Het ongekende kind

Op 23 september opent ILFU in Utrecht de kramen van het Internationaal Literatuurfestival Utrecht met onder andere de Amerikaanse bestsellerauteur J.K. Rowling. Met 'Waar de wind blaat' treedt de Nederlandse dichter en schrijver Jeroen Buitenwerf op.

Boekentips ILFU 2022

Vijfde en laatste editie van het Internationaal Literatuurfestival Utrecht (ILFU) op 23 september.

Jonathan Franzen opent ILFU

Het Kraus-project

Jonathan Franzen vertaalt naar 'The Kraus Project' een roman over de geschiedenis van de literatuur en de dichter Karl Kraus (1879-1936).

International Literature
Festival Utrecht
Het Literatuurhuis
Achter de Dom 14
3512 JP UTRECHT
info@ILFU.com

Utrecht, 24 april 2023

Jos W. Lemaier
Voorzitter

Gert van Oort
Penningmeester

ILFU

 HET
LITERATUUR
HUIS

